

'SAMEN ERVOOR GAAN'

De kringvergadering is er om 'bij te praten', maar ook een goede onderlinge sfeer en verstandhouding is belangrijk, vindt Noud van Vught. "De leden moeten het gevoel hebben er samen voor te gaan", zegt hij. Noud is lid van het kringbestuur Zuidoost-Nederland. Hij was voorzitter van CSVCOVAS.

De oud-voorzitter van CSVCOVAS is 'een bekeerde akkerbouwer'. Het bedrijf van Noud en zijn broer Kees in Rijkevoort was aanvankelijk een gemengd bedrijf met 150 melkkoeien, jongvee, grasland, maïs en bieten. Het melkvee is zeven jaar geleden afgestoten, toen bleek dat bij beide broers niemand het bedrijf wilde overnemen. "We hebben daarna besloten het desondanks voort te zetten en het zo goed mogelijk te beheren", aldus Noud. De stallen doen daarom nu dienst als caravanstalling en machineopslag. Op de 90 hectare akkerland groeien tegenwoordig naast maïs (30 hectare) en bieten (14 hectare) allerlei vollegrondsgroenten, cichorei, aardappelen, graszaad en laanbomen. De gewassen zijn deels van collega-telers, maar de helft van de grond betelen de broers zelf. "We zijn nog steeds bietenboer", zegt Noud. "Bieten is een zeer betrouwbaar gewas. Het paste perfect bij ons bedrijf. En nog steeds. Het is goed voor de vruchtwisseling en de portemonnee." Behalve bieten, telen de broers aardappelen (14 hectare voor Aviko) en maïs. Veel werk laten ze over aan de loonwerker, zoals spuiten. "Rijk word je er toch niet van als je dat zelf doet", aldus Van Vught. Overschakelen naar uitsluitend akkerbouw was "wel effe wennen", vertelt Noud, want "het prijsrisico is groter en je krijgt er weerrisico bij. Je inkomen gaat er niet op vooruit". Vee en bietenteelt is een veel voorkomende combinatie in de kring. Vaak ook met aardappelen erbij. "Zuidoost-Nederland is

een belangrijk gebied voor Cosun. Je hebt hier verschrikkelijk veel aardappelen. Je hebt hier telers met drie-, vierhonderd hectare aardappelen. Door de grote veedichtheid is het ook voor Duynie een belangrijk gebied", vertelt Noud.

De kring Zuidoost-Nederland

Van Vught begon vier jaar geleden als interim-voorzitter van wat toen nog de coöperatie CSVCOVAS was. Onder zijn voorzitterschap is de coöperatie opgeheven en zijn de telers in Oost-Brabant en Limburg vorig jaar als individueel lid in Cosun ingestapt. Daarvóór waren ze dat collectief via hun coöperatie. Noud: "De coöperatie had de laatste jaren als verdienmodel nog maar zeer beperkte meerwaarde. De enige meerwaarde was nog dat wij dichtbij de leden stonden. Maar dat is emotionele meerwaarde, geen financieel-economische."

De opheffing was een proces van lange adem. De financiële afwikkeling is pas in juli helemaal afgerond. In maart volgend jaar trekken als sluitstuk Van Vught en twee andere kringbestuursleden zich terug. Het kringbestuur gaat dan van elf naar negen leden. Ook dat was een erfenis uit het verleden. Bepalend voor het aantal is de hoeveelheid bieten die een kring levert. Voorheen was het aantal aandelen bepalend. CSVCOVAS had er destijds een deel als reserve aangekocht. Bestuurlijk wordt dan dus ook dat rechtgetrokken. In de ontstane vacature wordt volgens afspraak voorzien

door Limburg Zuid. Noud: "De vertrekkende oud-voorzitter laat een gewone kring achter. Voor mij is het ook een mooi moment om te vertrekken. Ik ben 70."

Besturen

De kring is een belangrijke verbindende schakel in het functioneren van de coöperatie, benadrukt Van Vught. "Door de schaalvergroting zijn leden vaak verder van coöperaties af komen te staan. Dat probleem moet je in kringverband zien op te lossen. Wat daarvoor nodig is? Bestuurders die adequaat kunnen besturen, goed kunnen luisteren en altijd bereikbaar zijn. En de vergaderfrequentie niet verminderen." Hij vervolgt: "Met besturen is het zo: Je moet het kunnen, het moet leuk en interessant zijn en het moet thuis goed geregeld zijn. En je moet draagvlak hebben". De afwegingen die in de ledenraad gemaakt moeten worden, zijn vaak niet eenvoudig. Noud: "Beoordelen of in China een aardappelfabriek opgericht moet worden bijvoorbeeld, is best lastig. De toelichting op zo'n besluit in de ledenraad gebeurt heel transparant, maar een afgewogen oordeel daarop geven blijft toch moeilijk. Het vertrouwen van de ledenraad in de raad van beheer en de directie is essentieel."

Noud van Vught en zijn vrouw Rieky

Markttucht

Van Vught behoort tot de categorie rasbestuurders. Hij was vicevoorzitter van de NCB/ZLTO en bekleedde bestuursfuncties bij ondermeer Cehave Landbouwbelang en Agrifirm. Voor het CDA zat hij twaalf jaar in de Provinciale Staten van Noord-Brabant. "Cosun is een ijzersterke coöperatie", aldus Van Vught. Een mogelijk gevaar sluimert volgens hem in de monopoliepositie van de coöperatie. "Cosun heeft in Nederland op de suikerproductie 'alleenrecht'. Het gevaar is, dat je daardoor te gemakkelijk gaat opereren. Niet aan de afzetkant, maar aan de boerenkant. Als teler heb je namelijk weinig keus. Het is: of leveren aan Cosun of stoppen. De markttucht van de boerenkant ontbreekt. Daar kun je als bedrijf 'lui', inefficiënt van worden, omdat de marktprikkel

ontbreekt. Een veehouder bijvoorbeeld gaat naar een ander als het voer te duur is."

"Ben dan ook zuinig op de boeren die aardappelen voor je telen", voegt hij daaraan toe. De binding met aardappeltelers moet beter, vindt hij. "Wees zuinig op trouwe leveranciers. Geef ze een trouwheidspremie. De vraag is bovendien hoe lang je nog kunt blijven volhouden dat je een bietencoöperatie bent", geeft hij aan. "De groei zit bij bedrijven als Sensus en Aviko. In de gezondheids- en gemaksvoeding." Van Vught verwacht dat Aviko groter gaat worden dan Suiker Unie.

'Wees zuinig op trouwe leveranciers'

Vergrijzing

Wat hem opvalt, is dat er in de ledenraad zeer 'to the point' wordt vergaderd. Ook in zijn eigen kring. "De vergaderingen zijn zakelijker geworden", vindt hij. "Dat is goed. Maar daarnaast is ook een goede sfeer belangrijk. Ook een potje bier na afloop hoort erbij, vind ik." Wat Noud overigens zorgen baart, is het ledenbestand in zijn kring. "Dat vergrijsst behoorlijk. Er zijn te weinig opvolgers. We krijgen hier of heel veel deeltijdboeren, of opschaling."

Boer Noud

Noud levert zijn bieten op 30 november en eind december. Ze zijn de lange droogteperiode goed doorgekomen, zegt hij. "We hebben zeven keer beregend, de aardappelen zelfs tien keer. Onze kostprijs is daardoor flink gestegen. Boer Noud verwacht dat terug te zien in de bietenprijs", zegt hij met een brede grijns op zijn gezicht. Volgend jaar teelt hij één hectare minder. "Ik ga geen bieten telen voor 25 euro", klinkt het heel beslist.

Ton Schönwetter